

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

j) muussa roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Selvitystyön taustalla olevan kyselyn vastausprosentit ovat todella matalat. Kyselyjen vastausprosentit olivat lukiodiplomien osalta 35,0 % ja koulutuksen järjestäjien 35,1 % ja lukioista, joissa oli suoritettu kotitalous-, kuvataide- tai mediadiplomeja oli saatu heikosti vastauksia (taulukko 1). Lisäksi kysely lähti korkeakouluille, jossa vastaavasti vastausprosentti oli myös matala 37 %. Kyselyyn vastasi vain neljä (4) yliopistoa ja yhdeksän (9) ammattikorkeakoulua ja vastauksista kävi selvästi ilmi, että lukiodiplomeja ei riittävästi tunneta eikä niiden merkitystä jatko-opintojen kannalta ole selvitetty.

Käsityksemme mukaan tällaisessa selvityksessä ja siitä seuraavassa päätöksen teossa tulisi kuulla lapsia ja nuoria ja toteuttaa lapsivaikutusten arviointia koska uudistus koskee myös alle 18-vuotiaita. On hyvä, että Lukiolaisten liitto osallistui sidosryhmäkyselyyn, mutta tämä ei riitä. Tällaista selvitystä tehtäessä tai ainakin ennen kuin lukiodiplomista päätetään, tulisi nuoria kuulla laajemmin. Kuulemisessa tulisi huomioida lukiolaiset ja tulevat lukiovalintoja tekevät koululaiset. Olisi myös tärkeää kuulla, miten lukiodiplomin suorittaneet ovat kokeneet lukiodiplomin opetuksen, oppimisen ja osaamisen näkökulmista. Lisäksi olisi tärkeää kuulla niitä nuoria, jotka eivät ole suorittaneet lukiodiplomia, mitkä ovat olleet käytännössä esteitä, hidasteita ja haittoja. Oletettavasti lukiodiplomin merkitys tulevaisuuden kannalta ja lukion aikuisten suhtautuminen diplomin suorittamiseen vaikuttavat nuorten päätöksentekoon ja joko kannustavat tai vähentävät taitoaineisiin panostamista.

Nuoria koskevan päätöksenteon olisi hyvä perustua tutkittuun tietoon, jossa selvitetään myös nuorten näkökulmat. Kun pohditaan selvityksen laatua ja uskottavuutta, tulee tähän ehdottomasti kiinnittää huomiota. Lisäksi kysely oli lähetetty erittäin suppealle joukolle sidosryhmiä, jotka toki kaikki vastasivat kyselyyn. ”Sidosryhmäkyselyyn vastasivat Opetushallituksen edustajat, Kuntaliitto, Ylioppilastutkintolautakunta, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ja Suomen Lukiolaisten Liitto eli kaikki, joille kysely lähetettiin.” Herää kysymys, miksi selvityksessä ei ole huomioitu laajemmin opettajien ja myös tutkimuksen näkökulmia. Kysely olisi ollut perusteltua lähettää laajemmalle joukolle sidosryhmiä, kuten eri aineenopettajaliitoille, opettajankoulutuksesta vastaaville tahoille ja kyseessä olevia oppianeita tutkiville tutkimusorganisaatioille sekä Kansallinen koulutuksena arviointikeskus Karville.

Lukiolaiset elävät ainutkertaista nuoruuttaan. Muutoksia ja päätöksiä ei pitäisi tehdä liian nopealla aikataululla ja heikolla valmistelulla. Lukiodiplomin merkitystä sekä taitojen kehittämisen ja yleissivistyksen näkökulmasta että toisaalta jatko-opintopolun osana tulee tarkastella nykyistä selvitystä laaja-alaisemmin. Monipuolinen taitoaineiden opiskelu lukioaikana tukee muita opintoja ja antaa valmiuksia selviytyä erilaisissa tilanteissa ja tehtävissä tulevaisuudessa.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

3) En osaa sanoa

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Tilastoissa näkyy se, että niitä lukiodiplomeja, joita on ollut enemmän tarjolla, on myös suoritettu enemmän. Kyse on saavutettavuudesta. Saavutettavuuteen vaikuttavat useat seikat. Iso kysymys on se, onko nykyinen saavutettavuustrendi sellainen mitä pitää vahvistaa vai mitä pitäisi korjata.

Olisi erittäin tärkeä selvittää myös nuorten näkökulmia saavutettavuuteen ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen – sekä niiden, jotka ovat diplomin suorittaneet, että niiden, jotka eivät ole suorittaneet. Myös merkitykset lukiovalintoihin olisi hyvä kartoittaa.

Toinen tärkeä asia on, paljonko kyseisiä aineita on mahdollista opiskella lukion ulkopuolella. Musiikki, urheilu ja kuvataiteet ovat aineita, joissa taiteen perusopetusta järjestetään laajasti ja tukea opiskelijalle tulee usein myös lukion ulkopuolelta. Olisi hyvä selvittää, mitkä ovat käytännössä ne tahot, jotka tukevat näiden aineiden suorittamista. Lisäksi olisi hyvä tutkia nykyisten diplomin suorittaneiden sosiodemografinen tausta sekä yhteydet harrastussuorituksiin: Kasautuvatko diplomit niille, joilla on hyvä tuki harrastuksista, vanhemmilta tai taloudellista varallisuutta harrastaa pitkäjänteisesti? Voisivatko lukiodiplomit antaa mahdollisuutta niille, joilla harrastusmahdollisuudet ovat lukion ulkopuolella ovat vähäisemmät? Tai niille lajeille, joissa taiteen perusopetus on vähemmän kattavaa koko Suomen näkökulmasta?

Saavutettavuudessa kyse voi olla myös tiloista, esimerkiksi kotitalousopetuksen tai käsityöopetuksen osalta. Kuitenkin tilakysymykset on pystytty ratkaisemaan esimerkiksi musiikin ja kuvataiteen osalta, joten ratkaisuja on mahdollista etsiä muissakin taito- ja tadeaineissa. Kun lukiot toimivat samoissa rakennuksissa peruskoulun kanssa, tilaratkaisut ovat helpompi ratkaista. Niidenkin lukioiden osalta, jotka toimivat eri rakennuksissa peruskoulujen kanssa, tulisi olla mahdollista hyödyntää peruskoulujen tai työväenopistojen luokkatiloja.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Olisi syytä tarkkaan pohtia, onko perusteltua verrata lukiodiplomien arviointia ylioppilaskirjoitusten arvosanajakaumaan (kuva 4). Lukiodiplomissa on kyse erityisestä kiinnostuksesta ja harrastuksesta. Gaussin käyrää ei pitäisi ottaa tällaisen toiminnan arvioinnin kehikseksi, jossa ei ole kyse normaalisti jakautuvasta ilmiöstä.

Lukiodiplomin arvioinnin kehittämisen yhteydessä on hyvä miettiä myös arvioinnin vaikutusta opiskelijoiden kokemaan stressiin.

Miten lukiodiplomi suhteutuu erikoislukioihin esim. musiikin, kuvataiteen tai urheilun erityistehtävistä vastaaviin lukioihin? Tästä olisi hyvä saada lisää selvitystä.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Nuorille ei tule antaa katteetonta toivoa diplomin merkityksestä jatko-opintojen kannalta, vaan mikäli muutoksia toteutetaan, on ne huolellisesti valmisteltava. Ennen muutoksen toteuttamista on selvitettävä, mikä diplomin rooli on jatko-opintojen kannalta, jottei nuorille koidu diplomin suorittamisesta haittaa (viidennen aineen suorittamatta jättäminen estää pääsyn opiskelemaan).

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Nuorille ei tule antaa katteetonta toivoa diplomin merkityksestä jatko-opintojen kannalta, vaan mikäli muutoksia toteutetaan, on ne huolellisesti valmisteltava yhteistyössä korkeakoulujen kanssa.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiolaisen jaksamisen ja kehityksen kannalta vapaavalintaisten opintojen merkitys lukiolaisille voi olla suuri. Nuorten kasvuun ja kehitykseen liittyvä sekä sivistyksellinen ja kasvatuksellinen pohdiskelu puuttuu tästä selvityksestä.

Näyttää siltä, että tavoitteena on viedä lukio-opintoja lukiodiplomin myötä vahvemmin vastaamaan elinkeinoelämän tarpeita. Lukiossa tulee kuitenkin huomioida yleissivistävyyden vaade, nuorten hyvinvoinnin kysymykset ja arjessa pärjääminen sekä laaja-alainen osaaminen ja nuorten mahdollisuudet laaja-alaisesti valita opiskeltavia oppiaineita. Monipuolinen taitoaineiden opiskelu lukioaikana tukee muita opintoja ja antaa valmiuksia selviytyä erilaisissa tilanteissa ja tehtävissä tulevaisuudessa.

Informaatioteknologian luovan ja vaativan osaamisen yhdistäminen muihin aineisiin saattaisi kannustaa nuoria ja synnyttää jotain uutta. Tekoäly, algoritminen kulttuuri ja sosiaalinen media tulevat yhä keskeisemmiksi. Olisi tarpeen selvittää voisiko lukiodiplomia nykyistä paremmin toimia tästä näkökulmasta. Lukiodiplomin suorittaneiden sukupuolijakaumasta olisi ollut hyvä saada lisää selvitystä.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemaksi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuuden arvioinnin voisi aloittaa näiden kolmen oppiaineen osalta. Muiden diplomien suoritushaasteita ei tule kaventaa, vaan tukea. Pitkällä aikavälillä on tärkeää, että ei hallitsemattomasti kehity järjestelmä, jossa on eriarvoisia diplomeja. Tulevaisuuden kannalta on tärkeä säilyttää tilaa myös muutokselle ja uusille ilmiöille. Uusien innovaatioiden sekä tulevaisuuden työelämätaitojen kannalta voi eri taito- ja taideaineiden luova yhdistäminen muihin oppiaineisiin olla merkityksellistä.

Musiikin, urheilun ja kuvataiteen osalta taiteen perusopetus lienee aika laajalle levinnyttä. Lukiodiplomin suhdetta muuhun harrastustoimintaan ja -kanaviin on syytä huolellisesti tarkastella. Mitkä ovat esim. musiikkidiplomin ja musiikkiopistosuoritusten erot ja yhtäläisyydet jatko-opintojen kannalta?

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vapaaehtoisten lukiodiplomien suorittamisedellytyksiä tulee kehittää ja valintavaihtoehtojen laajentamista selvittää. Paikalliset mahdollisuudet ja erityisosaamiset olisi hyvä voida hyödyntää. Suosittujen ja saavutettavien rinnalla olisi tärkeä kehittää myös harvinaisempaa ja spesifiä – erilaisuus on rikkaus. Pitkällä aikavälillä olisi tärkeää, että ei hallitsemattomasti kehity järjestelmä, jossa on eriarvoisia diplomeja.

Tarvitaan vielä jatkoselvitystä mm. siitä, miten diplomi olisi hyvä kirjata ylioppilaskirjoituksen ja/tai päättötodistuksen yhteyteen, voiko nuorelle tarjota valinnan mahdollisuuksista kirjaamistavan suhteen ja mitkä olisivat vapaaehtoisten ja pakollisten diplomien erot opintosuoritusten ja jatko-opintojen kannalta. Lukiodiplomijärjestelmä tulee voida viestiä jatko-opintoja toteuttaville tahoille sekä työnantajatahoille selkeästi ja ymmärrettävästi.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Onko selvitetty, miten lukiodiplomi ja sen arviointi suhteutuvat erikoislukioihin esim. musiikin, kuvataiteen tai urheilun erityistehtävistä vastaaviin lukioihin? Kuinka paljon diplomeja nykyisin suoritetaan erityistehtävän saaneissa lukioissa? Kulkevatko esim. urheilussa ja musiikissa kilpa- ja harrastetoiminta diplomeissa nykyisin rinnakkain?

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Nuorille ei tule antaa katteetonta toivoa diplomin merkityksestä jatko-opintojen kannalta, vaan mikäli muutoksia toteutetaan, on ne huolellisesti valmisteltava. Ennen muutoksen toteuttamista on selvitettävä, mikä diplomin rooli on jatko-opintojen kannalta, jottei nuorille koidu diplomin suorittamisesta haittaa (viidennen aineen suorittamatta jättäminen estää pääsyn opiskelemaan).

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lisäksi tämän voisi koskea myös vapaaehtoisesti suoritettavia diplomeja.

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Siinä, että lukiodiplomi siirtyisi osaksi ylioppilastodistusta, on sekä vahvuuksia että haasteita. Yhtäältä se mahdollistaisi nykyistä joustavamman tavan suorittaa ylioppilastutkinto (jos yhden

suoritettavan aineen voi korvata lukiodiplomilla) ja lukiodiplomin paremman hyödynnettävyyden jatko-opintojen hakuprosessissa. Toisaalta se saattaa arvioinnin yhdenmukaistamisen myötä lisätä nuorten paineita ja muuttaa lukiodiplomin opetusta ja suorittamista. Tosin jo nykyisessä muodossaan lukiodiplomin pitäisi olla yhdenmukaisesti arvioitu, joten jos näin ei ole, tulee arviointia joka tapauksessa kehittää. Yhdenmukaisuus koskee siis oppilaiden välistä tasavertaisuutta, ei oppiaineiden välistä yhdenmukaisuutta. Opetus ja arvioinnin perusteet ja tavat ovat aina oppiainekohtaisia.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Jatko-opintopolkuja koskevat päätökset pitäisi tehdä etukäteen niin, että oppilaat voivat saada tarvitsemansa informaation päätöstensä tekemiseksi. On tärkeä ottaa huomioon, että jo lukion ensimmäisen vuoden aikana nuoria pyydetään päättämään, mitä aineita hän aikoo kirjoittaa.

Nuoria ei saa harhauttaa katteettomilla lupauksilla diplomin merkityksestä. Jos korkeakoulut aikovat käyttää ylioppilastutkintotodistusta valinnoissaan, ja lukiodiplomi sisällytetään siihen, on opiskelijavalinnoista käytävä päättävien tahojen kanssa perusteellinen keskustelu lukiodiplomien asemasta etukäteen. Toimintatapojen muuttamisessa pitää olla riittävä siirtymäaika, mikä ottaa huomioon lukiossa olevien jo tekemät päätökset. Nuorten näkemykset ja nykytilanne lukioissa tulee kartoittaa ja ottaa huomioon päätöksiä tehtäessä.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

On hyvä, että lukiodiplomin hyödyntämistä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa kehitetään.

Jatko-opintopolkuja koskevat päätökset pitäisi tehdä etukäteen niin, että oppilaat voivat saada tarvitsemansa informaation päätöstensä tekemiseksi. Käytännössä monet päätökset tehdään jo lukion ensimmäisen vuoden aikana.

Nuoria ei saa harhauttaa katteettomilla lupauksilla diplomin merkityksestä. Jos korkeakoulut aikovat käyttää ylioppilastutkintotodistusta valinnoissaan, ja lukiodiplomi sisällytetään siihen, on opiskelijavalinnoista käytävä päättävien tahojen kanssa perusteellinen keskustelu lukiodiplomien asemasta etukäteen. Toimintatapojen muuttamisessa pitää olla riittävä siirtymäaika, mikä ottaa huomioon lukiossa olevien jo tekemät päätökset.

Nuorten näkemykset ja nykytilanne lukioissa tulee kartoittaa ja ottaa huomioon päätöksiä tehtäessä.

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetussuunnitelman perusteiden uudistuksessa isona tavoitteena on yhtäältä kehittää laaja-alaista osaamista ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia (LOPS, 9–10). Nämä juuri käyttöön otetun uudistuksen tavoitteet eivät tue ehdotusta siitä, että kotitalouden lukiodiplomi korvattaisiin yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla ja käsityön lukiodiplomi teknologian lukiodiplomilla.

Kotitalouden sisällöt edistävät niin lukion laaja-alaisuuden tavoitetta kuin nuorten hyvinvointia ja arjessa pärjäämistä. Ymmärrys kotitalousoppiaineen tavoitteista ja sisällöistä saattaa vanhanaikainen. Se vaatii selvästi kirkastamista. Kotitalousopetus pohjautuu monitieteiseen ajatteluun ja tutkimukseen; sen taustalla ovat kotitaloustiede ja kotitalouspedagogiikka. Sisällöt koostuvat perinteisesti kotitalouteen liitettyjen ruoanvalmistuksen ja ruokakulttuurin lisäksi ja laajemmin ruokakasvatuksen, hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen sekä asumisen, kulutuksen ja talousosaamisen kysymyksistä. Kotitalous oppiaineena tarkastelee myös kotitalouksien roolia moniarvoisessa, globaalissa yhteiskunnassa. Opetus perustuu usein yhdessä tekemiseen ja oppimiseen vertaisten kanssa, jolloin myös sosiaaliset- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat.

Kotitalouden tavoitteilla ja sisällöillä on selkeä yhteys hyvinvoinnin tavoitteeseen, mutta myös uuden LOPSin laaja-alaisen osaamisalueiden tavoitteisiin: hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen (LOPS, 10). Kotitalouden sisällöt edistävät myös lukion mahdollisuuksia vahvistaa monipuolisesti nuorten valmiuksia rakentaa ”hyvää elämää” ja mahdollistavat kestävä kehityksen ja ilmastoon liittyvien teemojen käsittelyn laajemmin niin, että opitut tiedot ja taidot liittyvät nuorten omaan arkeen ja vahvistavat käytännön taitoja. Monissa maissa on lisätty kotitalouden opetusta, jotta nuoret oppivat pärjäämään arjessa, huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan, kodistaan ja taloudestaan.

Saatavuuteen liittyvä kysymys on opettajaresurssit. Suomessa on korkeasti koulutetut käsityö- ja kotitalousopettajat, jotka jo nyt toimivat peruskouluissa ja lukioissa, mutta myös ammatillisen koulutuksen opettajina ja vapaan sivistystyön puolella. Koulutuksessa on huomioitu toiselle asteelle asetetut pätevyysvaatimukset. Esimerkiksi kotitalousopettajakoulutuksessa saa suoraan 120 op lukiokelpoisuuden tuottavan aineenopettajan pätevyyden. Pätevä opettajaresurssi on siis jo olemassa.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetussuunnitelman perusteiden uudistuksessa isona tavoitteena on yhtäältä kehittää laaja-alaista osaamista ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia (LOPS, 9–10). Nämä juuri käyttöön otetun uudistuksen tavoitteet eivät tue ehdotusta siitä, että kotitalouden lukiodiplomi korvattaisiin yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla ja käsityön lukiodiplomi teknologian lukiodiplomilla.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vaikuttaa siltä, että tavoitteena on viedä lukio-opintoja lukiodiplomin myötä vahvemmin vastaamaan elinkeinoelämän tarpeita. Tämä näyttäytyy siinä, että ajatuksena on muuttaa käsityön lukiodiplomi teknologian lukiodiplomiksi ja kotitalouden diplomi yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomiksi. On varmasti perusteltavissa, että yrittäjyyteen ja teknologiaan liittyvää opetusta halutaan lisätä lukiossa, mutta sitä ei tulisi tehdä muiden oppiainesisältöjen kustannuksella. Lukiossa tulee huomioida yleissivistävyyden vaade, nuorten hyvinvoinnin kysymykset ja arjessa pärjääminen sekä laaja-alainen osaaminen ja nuorten mahdollisuudet laaja-alaisesti valita opiskeltavia oppiaineita.

Uudistuneiden lukion opetussuunnitelman perusteiden LOPSin mukaan lukiodiplomin tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla ja sen suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä. (LOPS, 355–356.) Lukiodiplomissa korostuu nuoren oma kiinnostus ja harrastuneisuus tiettyä opiskeltavaa sisältöä kohtaan. Taitoaineita karsittaessa selonteon esitys kaventaa selvästi laaja-alaisuutta ja mahdollisuutta

suunnata opintoja oman harrastuneisuuden mukaan. Korvaaviksi ehdotettujen lukiodiplomien sisällöt eivät myöskään samalla tavalla vahvista nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Opetussuunnitelman perusteiden uudistuksessa isona tavoitteena on yhtäältä kehittää laaja-alaista osaamista ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia (LOPS, 9–10). Nämä juuri käyttöön otetun uudistuksen tavoitteet eivät tue ehdotusta siitä, että kotitalouden lukiodiplomi korvattaisiin yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla ja käsityön lukiodiplomi teknologian lukiodiplomilla.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

-

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

-

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

-

Pitkänen Terhi
Nuorisotutkimusseura ry - Kauppinen ja Pitkänen